

ГЛОБАЛЛАШУВ ШАРОИТИДА ЎЗБЕКИСТОН ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ БАРҚАРОРЛИГИГА ТАҲДИД СОЛУВЧИ АХБОРОТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ: МУАММО ВА ЕЧИМЛАР

Набиев Бекзод Мухаммадумарович

Наманган муҳандислик-қурилиш институти ўқитувчиси

АННОТАЦИЯ

Бугунги кунда глобаллашув шароитида дунё мамлакатлари жамиятда ижтимоий-сиёсий барқарорликни таъминлаш ва мустаҳкамлашда ўзига хос механизмлардан фойдаланмоқдалар. Ушбу мақолада жамият ижтимоий-сиёсий барқарорлигини мустаҳкамлаш масалалари ёритилган.

Калит сўзлар: глобаллашув, ахборот хавфсизлиги, жамият, оммавий ахборот воситалари, интернет, маданият.

АННОТАЦИЯ

Сегодня в условиях глобализации страны мира используют собственные механизмы обеспечения и укрепления социальной и политической стабильности в обществе. В данной статье освещены вопросы укрепления социально-политической стабильности общества.

Ключевые слова: глобализация, информационная безопасность, общество, СМИ, Интернет, культура.

КИРИШ

Инсониятнинг глобал муаммолари, глобаллашувнинг реал жараёнлари ва шакллари аниқлашда, биринчи навбатда, ёшлар параметри туради. Айнан ёшлар иқтисодий ва ижтимоий томондан азият чекадилар ва можаролар марказига бориб қолишлари мумкин. Аввало, ёшлар янгиланиб бораётган дунёвий этикани пухта эгаллаб, унинг асосида яшашни ўрганишлари керак. Мустақил ҳаётга кириб келаётган ёшларимиз тинчлик маданиятини англашлари ва тушуниб етишлари, глобализация жараёнига ижтимоий масофадан қарашлари муҳимдир¹.

Ўзбекистон аҳолисининг "18,9 млн. нафари ёки 54 фоизини 30 ёшгача бўлган ёшлар ва болалар ташкил этади. Ёшларнинг 9,5 миллиони эрак, 9,4 миллиони эса аёл жинсига мансуб.

Ўзбекистондаги тараққиётнинг ҳарактерли хусусиятларидан бири шиддат билан кенгайиб бораётган глобаллашув жараёнида ижтимоий, сиёсий маданий,

¹ Бабаджанов С.С. Ҳозирги медиамуҳит шароитида ёшларни деструктив ахборотлардан ҳимоя қилишнинг самарали воситаси сифатида медиатаълимнинг зарурияти. Замонавий таълим / Современное образование 2017, 57 б.

маънавий ҳаётнинг ялпи ахборотлашувидан иборатлигидир. Қайд қилиш лозимки глобаллашув ва ахборотлашув ўзаро бир-бирига боғлиқ бўлган диалектик birlikдаги ижтимоий воқелиқдир. Глобаллашув феномени ҳақида гапирганда, бу атама бугунги кунда илмий-фалсафий, ҳаётий тушунча сифатида жуда кенг маънони англатишини таъкидлаш лозим, глобаллашув-бу аввало ҳаёт суръатларини беқиёс даражада тезлашуви демакдир².

МУҲОКАМА ВА НАТИЖАЛАР

Глобал (французча, лотинча-ер шари)-инсоният ҳаётига тегишли муҳим масалаларнинг мажмуасини, таъсир доирасини, қўллашни ифодалайди, ҳозирги давр ижтимоий, иқтисодий тараққиётининг тақдирига даҳлдор масалаларнинг ҳал этилиши билан боғлиқ. Глобал мауаммолар жамиятнинг барча соҳаларини қамраб олган, унга хос бўлган муаммоларнинг ечимини топиш ва ҳал этишда ялпи ахборотлашув, ахборот технологияларини ривожлантириш, информацион маданиятини шакллантириш ва мунтазам такомиллаштириш муҳим амалий аҳамият касб этади.

Ахборот технологиялари жамиятнинг ҳамма соҳаларини эгаллаб, ижтимоий-иқтисодий ҳаётини тобора замонавийлашувини, такомиллашувини таъминламоқда ва фундаментал, ижтимоий-гуманитар фанларнинг энг янги ютуқларидан унумли фойдалангани ҳолда барча фанларнинг мунтазам ривожига шарт-шароит яратди. Бунинг натижаси ўлароқ биотехнология, генмуҳандислиги (генинженерия)га асосланган қишлоқ хўжалиги, турли инновациялар, юқори технологияларга асосланган саноат ва телекоммуникация алоқалари ва компьютер технологияларига асосланган хизмат кўрсатиш соҳалари вужудга келди. Ҳозирги даврнинг мазмуни ва моҳияти интеллектуал билим даври ва "билимга асосланган" жамиятдир.

Шахс информацион маданиятининг шаклланиши ва эволюцияси жараёнини таҳлил қилишга дифференциал ёндашиш зарурлигини вужудга келтиради. Бизнинг фикримизча, информацион маданияти шаклланиши жараёнига қуйидагилар муҳим роль ўйнайди.

Биринчидан, интернетдан фойдаланишга асосан ёшлар қизиқади ва ёшлар динамик равишда ўсиб боровчи ижодий куч, мамлакатни, миллатни, давлатнинг келажагидир. Интернет ёшларнинг дунёқараши, тафаккури, ахлоқини, ижтимоий-сиёсий ва маданий-маънавий онгини шакллантирувчи муҳим манба ҳисобланади.

Иккинчидан, интернет оммавий ахборотни воситаларининг энг қулай ва таъсирчан шаклига айланди. Интернетдан оммавий ахборот воситаларининг

² Каримов И.А. Юксак маънавият - енгилмас куч. -Тошкент: Маънавият, 2008. -111 б.

вакиллари, журналистлар, публицистлар, ёзувчилар, шархловчиларнинг ахборот манбасига ва минбарига айланди. Интернет кишилар онги, ижтимоий қатламларнинг ахборотга эга бўлган эҳтиёжларини қондирмоқда.

Учинчидан, интернет тизимида катта ёшдаги авлодга мансуб, жамиятда муайян ижтимоий мавқега эга бўлган ижтимоий қатлам вакиллари: сиёсатшунослар, ҳуқуқшунослар, иқтисодчилар, маданиятшунослар, файласуфлар, барча фанлар вакиллари фаол иштирок этмоқда.

Тўртинчидан, интернет тизими билан ижтимоий фикр лидерлари, давлат ташкилот вакиллари, сиёсий партия, нодавлат, ноижорат ташкилотларининг етакчилари, самарали ишламоқда.

Жамият тараққиётининг янги босқичида интернет бепоён ахборот майдонига айланди. Ахборотлашув жараёнинг асосий субъекти ва ҳаракатлатирувчи кучлари манфаатларига хизмат қиладиган бундай саъй-ҳаракатлардан кўзланган мақсад миллий манфаат ва кадриятларга таянган ананавий тафаккур тарзига зарба бериб, бутун дунёда ғарбона андозаларга асосланган, иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ва маданий жиҳатдан ягона тамаддун ҳуқумронлигини ўрнатишдан иборат³.

Шахснинг инфор­мацион маданиятини шакллантиришнинг энг таъсирчан кучли воситаси бўлиб, унда ижтимоий фикр оммавий тарзда ва турли ёндашувда акс эттирилади, шу маънода интернетни оммада ижтимоий фикрни шакллантириши, қарор топ­тириш ва инфор­мацион маданиятини шакллантириш майдони ҳисобланмоқда. Интернет инсон учун ўз илмий, мафкуравий, маънавий эҳтиёжларини қондиришнинг жуда қулай шаклидир. Интернет орқали инсон шахс сифатида ўзини намоён қилади, маънавий дунёси илмий савиясини ривожлантириш имкониятларини яратади. Интернетда ҳар бир шахс ижод қилиши, илмий янгилик яратиши, интеллектуал имкониятларини намоён қилиши мумкин.

Интернет туфайли шахс ўзи истаганча, чекланмаган ҳолда ўзининг шахсий камолоти ҳақида қайғуриши ва илмий ижодий фаолият кўрсатиш имкониятига эга бўлади. Интернет тизимида шахс ўзининг ақлий қобилияти ва ижодий имкониятларини намоён қилиш учун кенг шарт-шароитлар мавжуд интернетда, унинг эркин ижоди юзага чиқади. Бу ўринда мавжуд шарт-шароитлардан ижодий фойдаланиш назарда тутилади. Бундай шарт-шароитлар ахборот оламида эндигина ўз-ўзини намоён этиб келаётган ва ахборотларга мунтазам эҳтиёж сезадиган ёшларга зарур бўлади.

³ Б.Алиев, А.Меликулов. Ахборот хуружларидан хабардормисиз?. -Тошкент: Маънавият. 2015. -13 б.

Ахборот технологиялари кенгайиб, чуқурлашиб бориши, инстенсив ривожланиши натижасида шахсинг турмуш тарзи ўзгариб бормоқда, салбий воқеликка қарши, ҳаракати, тафаккури ўзгарди. Бунинг ўзига хос хусусияти шахс информацион маданиятининг ўзгариб боришидир, мукаммалашувидир. Шахс информацион тизими воситасида информацион маданияти шаклланишида асосий вазифа компьютер технологиялари, интернет, алоқа воситалари зиммасига юксалгандир. Шахсинг информацион мазмундаги билимларни оилишида компьютер технологиясининг ўрни ва роли тўғрисидаги мулоҳазаларни баён этиш, тадқиқ қилиш лозим.

REFERENCES

1. Бабаджанов С.С. Ҳозирги медиамухит шароитида ёшларни деструктив ахборотлардан ҳимоя қилишнинг самарали воситаси сифатида медиатаълимнинг зарурияти. *Замонавий таълим / Современное образование* 2017, 57 б.
2. Каримов И.А. Юксак маънавият - енгилмас куч. -Тошкент: Маънавият, 2008. -111 б.
3. Б.Алиев, А.Меликулов. Ахборот хуружларидан хабардормисиз?. - Тошкент: Маънавият. 2015. -13 б
4. Bekzod, N. (2021). Systems of spiritual-ideological propaganda and their peculiarities. *Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities*, 11(12), 263-272.
5. Bekzod, N. (2021). Ideological factors of eliminating threats to national spirituality. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 10(9), 707-711.
6. Набиев, Б. М. (2022). Жамятда ижтимоий-сиёсий барқарорликни мустақкамлашда маънавиятни ўрни. *Science and Education*, 3(10), 570-573.
7. Набиева, С. М., & Набиев, Б. М. (2022). Становление и развитие политико-правовой идеологии. *Science and Education*, 3(5), 1404-1407.
8. Nabiev, B. M. (2021). THE MAIN PRINCIPLES OF SOCIO-POLITICAL STABILITY.
9. Nabiyev, B. M. ILMİY AXBOROTNOMA FALSAFA 2021-yil, 4-son UDK 130.122 IDEOLOGICAL FACTORS OF STRENGTHENING SOCIO-POLITICAL STABILITY IN UZBEKISTAN. *ILMIY AXBOROTNOMA*, 70.